Innhold

Forord 5

Kapittel 1
Plikten til aktiv saksstyring 17
1.1 Formålet med boken 17
1.2 Formålet med tvistelovens bestemmelser om aktiv saksstyring . . . 18
1.3 Innholdet i plikten til aktiv saksstyring 20
1.4 Ansvaret for at plikten overholdes 22
1.5 Bokens oppbygning 23

Del I Aktiv saksstyring for førsteinstans 27

Kapittel 2
Saksstyring under saksforberedelsen 29
2.1 Plikten til å legge en plan 29
2.2 Plikten til å treffe avgjørelser om saksbehandlingen så tidlig som mulig 30
2.3 Tilfeller der saksbehandlingsspørsmålet likevel ikke bør avgjøres tidlig 32
2.4 Adgangen til å frifinne uten å ta stilling til spørsmål om avvisning 33
2.5 Muntlige forhandlinger om saksbehandlingsavgjørelser 33
2.6 Adgangen til å nekte prosesshandlinger av hensyn til fremdriften . 34

Kapittel 3
Mottak av innledende prosesskriv 35
3.1 Stevning 36

3.2 Pålegg om og inngivelse av tilsvar 37
3.2.1 Generelt 37
3.2.2 Særlig om tilsvar i rettsmøte 38
3.2.3 Tilsvar innkommer ikke 39
3.2.4 Tilsvar innkommer 39
3.3 Mangelfulle eller unødig omfattende prosesskriv 41
3.4 Mangler ved prosesskriv som uttrykk for manglende prosessdyktighet 44
3.5 Vilkår for å ta saken under behandling 44
3.5.1 Prosessforutsetninger 44
3.5.2 Saker underlagt obligatorisk forliksrådsbehandling 46
3.6 Begjæring om bevistilgang eller andre prosessuelle krav 47
3.7 Avklare om saken reiser prosessuelle spørsmål 49

Kapittel 4
Berammelse. Forberedelse og gjennomføring av planmøte 50
4.1 Skal planmøte holdes 51
4.2 Forberedelse til planmøtet 53
4.3 Gjennomføring av planmøtet 54
4.4 Berammelse av hovedforhandling eller annet rettsmøte i saken . . . 57

Kapittel 5
Avklaring av tvistepunkter og bevis 59
5.1 Avklaring av tvistepunkter 60
5.2 Supplering av bevisførselen 61
5.3 Tilskjæring av bevisførselen 62
5.3.1 Utgangspunkter 62
5.3.2 Gjelder beviset faktiske forhold som «kan være av betydning» for saken? 63
5.3.3 Bør beviset nektes etter tvisteloven § 21-7 andre ledd? . . 64
5.3.4 Bør bevisførselen begrenses ut fra proporsjonalitet? 67
5.4 Er beviset underlagt bevisforbud eller bevisfritak? 70
5.4.1 Utgangspunkter 70
5.4.2 Absolutte bevisforbud 71
5.4.3 Bevisforbud som kan oppheves ved samtykke 71
5.4.4 Relative bevisforbud 72
5.4.5 Bevisfritak 74

5.5 Befaring og andre realbevis 75
5.6 Bevis om rettsspørsmål eller juridiske utredninger 76
5.7 Skriftlige innlegg til belysning av allmenne interesser 77
5.8 Krav om bevistilgang eller bevisopptak 79
5.8.1 Rammer for rettens behandling av kravet 79
5.8.2 Bevistilgang 80
5.8.3 Bevisopptak til bruk ved avgjørelsen eller under saksforberedelsen 82

Kapittel 6
Hvordan bør saken behandles 85
6.1 Hovedforhandling 85
6.2 Mekling eller rettsmekling 87
6.2.1 Mekling etter tvisteloven § 8-2 88
6.2.2 Rettsmekling 90
6.3 Småkravprosess 91
6.4 Avgjørelse ved enighet 94
6.5 Forenklet domsbehandling 95
6.6 Helt eller delvis skriftlig behandling 96
6.7 Rettsmøter under saksforberedelsen og «avsluttende planmøter» 98

Kapittel 7
Rettens sammensetning 101
7.1 Hovedregel 101
7.2 Forsterket rett 101
7.3 Alminnelige meddommere 102
7.4 Fagkyndige meddommere 102
7.4.1 Skal det oppnevnes fagkyndige meddommere? 102
7.4.2 Meddommere med juridisk fagkyndighet 103
7.4.3 Saksbehandling ved oppnevning av fagkyndige meddommere 103
7.4.4 Utgifter knyttet til fagkyndige meddommere 104
7.5 Saker om administrative tvangsvedtak (tvisteloven kapittel 36) . . 105
7.6 Arbeidsrettssaker 106
7.7 Saker etter skjønnsprosessloven 106

Kapittel 8
Rettsoppnevnt sakkyndig 107
8.1 Oppnevning av sakkyndig 107
8.2 Antall og valg av sakkyndig 108
8.3 Mandat 110
8.4 Kostnader til sakkyndig 111

Kapittel 9
Pålegg om prosessfullmektig 114
9.1 Selvprosederende 114
9.2 Pålegg overfor parter som allerede har prosessfullmektig 115
9.3 Påleggets innhold 116

Kapittel 10
Skriftlige innlegg og andre redegjørelser 118
10.1 Pålegg om skriftlige redegjørelser som en del av avgjørelsesgrunnlaget 118
10.2 Avtale om skriftlige innlegg med rettens samtykke 119
10.3 Redegjørelse for faktiske forhold 120

Kapittel 11
Dommerens veiledningsplikt og plikt til å klargjøre tvistespørsmål 122
11.1 Veiledning om prosessuelle forhold 122
11.2 Veiledning om materielle forhold 123

Kapittel 12
Saker med flere krav eller parter og forening av saker 126
12.1 Flere krav (objektiv kumulasjon) 126
12.2 Flere parter (subjektiv kumulasjon) 130
12.3 Tredjeperson trer inn som part 132
12.4 Forening av saker til felles behandling 134

Kapittel 13
Styring av sakens fremdrift 137
13.1 Deling 137
13.1.1 Deling av forhandlingene 137
13.1.2 Delt pådømmelse 139

13.2 Omberammelse og utsettelse 143
13.3 Omberammelse ved forventet fravær 143
13.4 Omberammelse i andre tilfeller 145
13.5 Stansing 146

Kapittel 14
Foreleggelse for EFTA-domstolen 150

Kapittel 15
Faktisk og juridisk utdrag 152

Kapittel 16
Avslutning av saksforberedelsen 153
16.1 Frist for avslutning av saksforberedelsen og sluttinnlegg 153
16.2 Mottak av sluttinnlegg 154
16.3 Endring i krav, påstand, påstandsgrunnlag eller bevis 155
16.4 Forberedelse til hovedforhandlingen 158

Kapittel 17
Hovedforhandling eller rettsmøte til sluttbehandling 160
17.1 Rettens innledning 161
17.2 Plikten til å sørge for konsentrasjon og unngå unødig tidsspille . . 162
17.3 Forhold som det ikke er nødvendig å forhandle om 163
17.4 Rettens veiledningsplikt 164
17.5 Styring av parts- og vitneforklaringer 164
17.6 Avklare tema for prosedyrer 165
17.7 Utsettelse under hovedforhandlingen 165

Kapittel 18
Saken tas opp til doms 166
18.1 Fortsettelse av forhandlingene (reassumering) 166
18.2 Domskriving 167
18.3 Forkynning og ankefrist 169

Kapittel 19
Plikten til foreløpig behandling av ankesaken 171

Del II Aktiv saksstyring for lagmannsretten som ankeinstans 173

Kapittel 20
Rettslige rammer for saksforberedelsen 175
20.1 Saksforberedende dommers kompetanse 176
20.2 Aktiv saksstyring under saksforberedelsen 179
20.3 Avgjørelser om saksbehandlingen treffes «så tidlig som mulig» . . 181
20.4 Tilfeller der saksbehandlingsspørsmålet ikke bør avgjøres tidlig . . 182
20.5 Muntlige forhandlinger om saksbehandlingsavgjørelser 183
20.6 Adgangen til å forkaste anken uten å ta stilling til spørsmål om avvisning 184
20.7 Frafall av anken 184
20.8 Saker der tingretten har avsagt deldom 185
20.9 Grep som kan bidra til smidig saksavvikling 185
20.9.1 Mangelfulle eller unødig omfattende prosesskriv 185
20.9.2 Begjæringer om bevistilgang eller andre prosessuelle krav 186
20.9.3 Adgangen til å nekte prosesshandlinger av hensyn til fremdrift 187

Kapittel 21
Mottak av ankesaken. Sjekkpunkter 189
21.1 Frister. Viktigheten av å gripe fatt i saksforberedelsen raskt 190
21.2 Ankefrist 190
21.3 Ankegebyr 191
21.4 Ankeerklæringen 192
21.5 Anketilsvaret 194
21.6 Anketilsvar med avledet anke 195
21.7 Rettsgebyr for motanke / avledet anke 196
21.8 Partenes tilknytning til ankesaken 196
21.9 Avvisning, heving eller opphevelse av tingrettens dom 197
21.10 Krav om samtykke for å fremme anken 201
21.11 Adgangen til å nekte anken fremmet 203
21.12 Nye krav og påstandsutvidelser 207
21.12.1 Rettslige utgangspunkter 207
21.12.2 Nye krav 209
21.12.3 Utvidelse av påstanden for et avgjort krav 211

21.12.4 Nye krav og påstandsutvidelser etter anke- og anketilsvarsfrist 212

Kapittel 22
Berammelse. Forberedelse og gjennomføring av planmøte 214
22.1 Beramming av ankeforhandling eller annet rettsmøte 215
22.2 Skal planmøte avholdes? 216
22.3 Forberedelse til planmøtet 218
22.4 Gjennomføring av planmøtet 219
22.5 Adgang til ytterligere planmøter 222

Kapittel 23
Avklaring av tvistepunkter og bevis 223
23.1 Den faktiske fremstillingen i tingrettens dom 224
23.2 Avklaring av tvistepunkter 224
23.3 Supplering av bevisførselen 225
23.4 Sammenstillinger av fremlagte opplysninger 226
23.5 Tilskjæring av bevisførselen 227
23.5.1 Noen utgangspunkter 227
23.5.2 Gjelder beviset faktiske forhold som «kan være av betydning» for ankesaken? 228
23.5.3 Nekting etter tvisteloven § 21-7 andre ledd 228
23.5.4 Begrensning av bevisførselen ut fra proporsjonalitet 231
23.6 Er beviset underlagt bevisforbud eller bevisfritak? 234
23.6.1 Absolutte bevisforbud 235
23.6.2 Bevisforbud som kan oppheves ved samtykke 235
23.6.3 Bevisforbud der retten kan beslutte at beviset skal føres eller ikke 236
23.6.4 Bevisfritak 238
23.7 Befaring 238
23.8 Bevis om rettsspørsmål og juridiske utredninger 239
23.9 Krav om bevistilgang eller bevisopptak 240
23.9.1 Rettslige rammer for behandling av begjæringen 240
23.9.2 Krav om bevistilgang 241
23.9.3 Krav om bevisopptak i saker som behandles muntlig . . . 243
23.9.4 Krav om bevisopptak i saker som behandles skriftlig . . . 244
23.9.5 Bevisopptak til bruk under saksforberedelsen 244

23.9.6 Gjennomføring av bevisopptaket 245
23.9.7 Privat bevisopptak 245

Kapittel 24
Hvordan bør saken behandles? 247
24.1 Ankeforhandling 247
24.2 Dom etter rettsmøte under saksforberedelsen 249
24.3 Avgjørelse på grunnlag av enighet 250
24.4 Helt eller delvis skriftlig behandling 250
24.5 Mekling eller rettsmekling 252
24.5.1 Mekling etter tvisteloven § 8-2 254
24.5.2 Rettsmekling 256
24.6 Rettsmøter under saksforberedelsen og «avsluttende planmøter» . 257

Kapittel 25
Rettens sammensetning 259
25.1 Hovedregel 259
25.2 Alminnelige eller fagkyndige meddommere 259
25.2.1 Vilkår for oppnevning 259
25.2.2 Særlig om oppnevning av fagkyndige meddommere 260
25.2.3 Utgifter knyttet til fagkyndige meddommere 261
25.3 Saker etter tvisteloven kapittel 36 263
25.4 Arbeidsrettssaker 263
25.5 Saker etter skjønnsprosessloven 263

Kapittel 26
Rettsoppnevnt sakkyndig 265
26.1 Vilkår for oppnevning 265
26.2 Antall og valg av sakkyndig 266
26.3 Mandat 267
26.4 Dekning av kostnader 268

Kapittel 27
Pålegg om prosessfullmektig 270
27.1 Selvprosederende 270
27.2 Parter som allerede har prosessfullmektig 271
27.3 Påleggets innhold 272

Kapittel 28
Skriftlige innlegg og redegjørelser 273
28.1 Pålegg om skriftlige fremstillinger som en del av avgjørelsesgrunnlaget 273
28.2 Avtale om skriftlige innlegg med rettens samtykke 274
28.3 Redegjørelser for faktiske forhold 275
28.4 Skriftlige innlegg til belysning av allmenne interesser 277

Kapittel 29
Veiledningsplikt og plikt til å klargjøre tvistespørsmål 279
29.1 Veiledning om prosessuelle forhold 279
29.2 Veiledning om materielle forhold 280

Kapittel 30
Påstandsutvidelser, nye krav og nye parter 282
30.1 Påstandsutvidelser og nye krav i ankesaken 282
30.2 Nye parter i ankesaken 282

Kapittel 31
Forening 284
31.1 Forening av ankesaker til felles behandling 284

Kapittel 32
Styring av sakens fremdrift 287
32.1 Deling 287
32.1.1 Deling av forhandlingene 287
32.1.2 Delt pådømmelse 289
32.2 Omberammelse og utsettelse 292
32.2.1 Omberammelse ved forventet fravær 293
32.2.2 Omberammelse i andre tilfeller 294
32.3 Stansing 295

Kapittel 33
Foreleggelse for EFTA-domstolen 299

Kapittel 34
Faktisk og juridisk utdrag 301

Kapittel 35
Avslutning av saksforberedelsen 302
35.1 Frist for avslutning av saksforberedelsen og sluttinnlegg 302
35.2 Mottak av sluttinnlegg 303
35.3 Endring i krav, påstand, påstandsgrunnlag eller bevis 304
35.4 Forberedelse til ankeforhandling 307

Kapittel 36
Aktiv saksstyring under ankeforhandlingen 309
36.1 Adgangen til å avvise anken, nekte samtykke til å fremme anken eller avskjære videre forhandlinger 310
36.2 Åpning av ankeforhandlingen 311
36.3 Rettens innledning 311
36.4 Plikten til å sørge for konsentrasjon og unngå unødig tidsspille . . 312
36.5 Vitterlige kjensgjerninger og andre forhold som det ikke er nødvendig å forhandle om 314
36.6 Rettens veiledningsplikt 314
36.7 Styring av parts- og vitneforklaringer 315
36.8 Avklare tema for prosedyrer 315
36.9 Utsettelse under ankeforhandlingen 315

Kapittel 37
Saken tas opp til doms 317
37.1 Fortsettelse av forhandlingene (reassumering) 317
37.2 Domskriving 318
37.3 Forkynning og ankefrist 320

Kapittel 38
Arbeid etter domsavsigelse – foreløpig behandling av ankesaken 321

Litteratur 323

Lov- og forskriftsregister 324

Domsregister 333

Stikkordregister 335